

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Луцький національний технічний університет
Інститут демографії та досліджень якості життя НАН України (Київ)
Інститут економіки промисловості НАН України (Київ)
Інститут регіональних досліджень НАН України (Львів)
Волинський осередок ВГО «Спілка економістів України», Волинський обласний центр зайнятості
Київський національний університет будівництва і архітектури
ДННУ «Академія фінансового управління» (Київ),
Національний університет «Запорізька політехніка»
Державний університет економіки і технологій (Кривий Ріг)
Хмельницький національний університет,
Донецький національний університет імені Василя Стуса (Вінниця)
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (Дрогобич)
Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академ. С.Дем'янчука (Рівне)
Державний університет «Житомирська політехніка» (Житомир)
Мукачівський державний університет (Мукачеве), Університет Короля Данила (Івано-Франківськ)
Університет Марії Кюрі-Скłodовської у Любліні (м. Люблін, Польща)
Головне статистичне управління Польщі (Польща), Академія Замойська (м. Замость, Польща)
Національна торгово-промислова палата у Варшаві (м. Варшава, Польща)
Фундація «Інститут сталого розвитку» (Польща), Технічний університет – Варна (м. Варна, Болгарія)
Сільськогосподарська академія університету імені Вітовта Великого (м. Каунас, Литва)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИМИ
СИСТЕМАМИ**

**THE ACTUAL PROBLEMS
OF SOCIAL AND
ECONOMIC SYSTEMS
MANAGEMENT**

*XI Міжнародна
науково-практична конференція
Частина 2*

*11 th international
scientifically-practical conference
Part 2*

**Луцький національний технічний
університет**

Lutsk National Technical University

5 грудня 2025 року 5 December, 2025

Луцьк
«Надстир'я»
2025

УДК 338.24 : 330.342 (063)
А 43

*Рекомендовано Вченою радою
Луцького національного технічного університету
(протокол № 7 від 26 грудня 2025 р.)*

Рецензенти:

Голян В.А. – д.е.н., професор, директор ГО «Європейський аналітичний центр»;

Хомюк Н. Л. – д.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту Волинського національного університету ім. Лесі Українки

А 43 **Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами:**
матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф., Частина 2. Луцьк, 5 груд. 2025 р.,
Луцьк: Надстир'я, 2025. 301 с.

**The actual problems of social and economic systems management : 11 th
international scientifically-practical conference, Part 2. December 5, 2025, Lutsk:**
Nadstyrja, 2025. 301 p.

ISBN 978-617-8438-26-5

Збірник містить матеріали учасників XI Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами», що охоплюють проблеми структурної трансформації економіки регіонів польсько-українського прикордоння, управління національним господарством, галузями та господарськими комплексами; управління державними фінансами та інвестиційного забезпечення відбудови України, регіонального менеджменту та міжнародного співробітництва в контексті подальшої євроінтеграції України; менеджменту та економіки підприємства; управління персоналом, трудового потенціалу, лідерства; ринку праці, зайнятості населення, соціального партнерства; управління логістичними процесами на різних рівнях господарювання, а також економіки довкілля та природних ресурсів.

Для науковців, аспірантів, студентів, практиків, які досліджують проблеми управління соціально-економічними системами різних рівнів.

УДК 338.24 : 330.342 (063)

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

ISBN 978-617-8438-26-5

© Луцький національний технічний університет, 2025

Коробчук Л.І., Пастор В.П. ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЧЕРЕЗ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ДОВКІЛЛЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО- РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	269
Петрунчак І.М. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛЕЙ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ.....	271
Сухіна О.М. СТРАТЕГІЧНІ КРОКИ ДЛЯ ПЕРЕТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ НА РЕЗУЛЬТАТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СПРАВІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОСИСТЕМ	273
Караїм О.А. СИНЯ ЕКОНОМІКА СУШІ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ РІЧКОВО-ОЗЕРНОЇ МОДЕЛІ СТАЛОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ	275
Радько В.М., Касьян Т.К. СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА ЕКОНОМІКА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ: РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ІНСТИТУЦІЙНІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ	277
Кацаненко Б.А., Ляшок Н.Ю. ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНЕ СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ: ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕХАНІЗМИ	280
Бай О.В. ЛІНІЙНА ІНЕРЦІЯ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА БАР'ЄРИ ПЕРЕХОДУ ДО ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	283
Maksymova I.I. CLIMATE-NEUTRAL DEVELOPMENT OF UKRAINE'S ECONOMY: THE HOT AIR EFFECT AND THE IMPACT OF WAR.....	286
Матвійчук Л.Ю., Жадько О.А. СТАЛИЙ ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	289
Хвесик М.А., Чередніченко Ю.Г. ОЦІНКА РИЗИКІВ СТІЙКОСТІ ТА АДАПТИВНОСТІ СФЕРИ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ	291
Мостюк Д.І. ЕКОНОМІЧНА СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТИМЧАСОВОГО РОЗМІЩУВАННЯ Й ОРГАНІЗАЦІЇ ХАРЧУВАННЯ.....	294
Шушпанов Д.Г., Мельничук М.О. ЕКОЛОГІЧНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ІНТЕГРОВАНІ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	296
Хомицький В.М. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ У ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	298

відписки під копірку, мало кого засуджують (навіть за вбивства людей не засуджують), не розслідують ні убивств, ні зникнення людей безвісти (навіть сусідів поліція не опитує), ні самогубства підлітків у сім'ях з аб'юзерами, що означає, що життя громадян в Україні нічого не варте. І якщо не розслідуються конкретні вбивства і самовбивства людей, то смерть від отруєння чадним газом оформлять не за правилами. Навіть більше: старости сіл підігрують поліції шляхом надання їм неправдивої інформації про односельців.

Мало не щодня в новинах з'являються повідомлення про розкрадання лісів чиновниками ДП «Ліси України» та ін., але нікого з них не ув'язнюють, бо відкуповуються.

Що стосується законодавства, то аби замилити очі Євросоюзу, в Україні розробляється безліч законів, постанов, методик, але вони просто не виконуються в повному обсязі, як і Конституція України.

Тому нами пропонуються такі стратегічні кроки для перетворення державної служби на результативний інструмент державної влади у справі збереження екосистем: почати злочинів, порушників, убивць тварин, забруднювачів навколишнього природного середовища, бракон'єрів, продажних можновладців і суддів, бездіяльних поліцейських та інших саджати до в'язниць, і до довічного ув'язнення. Необхідно змушувати людей переробляти старі груби та печі, бо чадний газ яких отруює людей.

Таким чином, для перетворення державної служби на результативний інструмент державної влади у справі збереження екосистем, доцільно влаштовувати ретельні перевірки їх неефективної діяльності, яка призводить до деградації екосистем, і почати МАСОВО саджати таких до в'язниць, як за кордоном. Тільки це стане важливим кроком вперед у рамках екологічних реформ, оскільки інші заходи не є результативними.

1. Uzbekistan is Launching a Project to Restore Ecosystems Across an Area of Over 1.3 Million Hectares. - Дата публікації: 28 листопада 2025 р. – URL: <https://www.gazeta.uz/ru/2025/11/28/landscapes-restoration/>
2. A National Environmental Committee Has Been Established in Uzbekistan. Environmental Police Have Been Given the Authority to Use Force. - Дата публікації – 19 листопада 2025 р. – URL: <https://www.gazeta.uz/en/2025/11/19/national-ecology-committee/>

Караїм О.А.

к.е.н., доцент, доцент кафедри екології та охорони навколишнього середовища
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

СИНЯ ЕКОНОМІКА СУШІ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ РІЧКОВО-ОЗЕРНОЇ МОДЕЛІ СТАЛОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ

Концепція синьої економіки (*Blue Economy*) традиційно розглядається у зв'язку з океанами, морями та прибережними зонами. У науковій літературі вона пов'язана передусім із морським рибним промислом, морським транспортом, офшорною енергетикою, прибережним туризмом і охороною морських екосистем. Більшість сучасних визначень *Blue Economy* прямо або опосередковано прив'язані до морського середовища, що виразно простежується у численних дослідженнях останніх років [1–11].

Однак у системі глобального сталого розвитку ключову роль відіграють також водні ресурси суходолу – річки, озера, водосховища, болота та інші прісноводні екосистеми, які забезпечують водну безпеку, розвиток прісноводної аквакультури, екосистемні послуги, рекреацію й соціальну стійкість громад. Незважаючи на це, річково-озерний компонент досі практично не формалізований у теоретичній моделі синьої економіки, що утворює суттєву прогалину в науковому дискурсі.

Саме тому постає потреба теоретично обґрунтувати синю економіку суші та окреслити її сутність як складової сучасних підходів до сталого водокористування.

Мета дослідження. Сформувані теоретичні засади річково-озерної моделі синьої економіки, проаналізувавши сучасні наукові підходи до *Blue Economy* та запропонувавши визначення синьої економіки внутрішніх вод суходолу.

Огляд наукових підходів засвідчує, що сучасне трактування синьої економіки переважно ґрунтується на морській парадигмі. У джерелах [1–4] синя економіка розглядається як система діяльності, пов'язана з використанням морських і прибережних ресурсів, із акцентом на інноваціях, технологічному розвитку та економічній ефективності морських секторів. Подальші праці [5–7] також фокусуються на інституційних, управлінських і регіональних аспектах морегосподарського розвитку та сталого прибережного використання. У роботах [8] показано домінування морської проблематики у глобальній науковій спільноті, а в [9] запропоновано методологічні підходи до оцінювання сталості, орієнтовані на морські системи. Деякі дослідження розглядають зв'язок синьої економіки з продовольчими системами [10] або з політичними й бізнес-драйверами у сфері водних ресурсів у ширшому розумінні [11]. Загалом ці джерела підтверджують, що *Blue Economy* у науковому дискурсі переважно інтерпретується як концепт, пов'язаний із морськими та океанічними екосистемами.

Таким чином, загальноприйнята наукова парадигма *Blue Economy* стосується переважно морських екосистем, що обмежує інтеграцію внутрішніх вод у глобальні моделі сталого розвитку. Однак, необхідно зазначити, на існуванні джерел які наголошують на зв'язку цих понять, оскільки прісна та морська вода нерозривно пов'язані через глобальний водний цикл та зазначають на важливості територіального підходу до *Blue Economy* [12]. *United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat)* пропонує розширити концепцію блакитної економіки на всі водойми, включаючи озера, річки та водно-болотні угіддя, стверджуючи, що внутрішні міста так само страждають від ризиків, пов'язаних з водою, як і прибережні або острівні [13].

Представимо теоретичні засади синьої економіки суші. На відміну від класичної морської *Blue Economy*, синя економіка суші базується на:

- річкових і озерних екосистемах, включно з малими річками;
- внутрішній прісноводній аквакультурі;
- водних біоресурсах суходолу;
- водних екосистемних послугах (регуляторних, культурних, рекреаційних);
- ресурсах для питного водопостачання та зрошення;
- природоорієнтованих рішеннях управління басейнами річок.

Таким чином, синя економіка суші є системою, що інтегрує не лише економічний, але й екологічний, соціальний та управлінський виміри.

До принципів формування моделі синьої економіки суші можна віднести:

1. Екологічну цілісність: збереження природного гідрологічного режиму, підтримання біорізноманіття прісноводних екосистем.
2. Водну безпеку: раціональне управління ресурсами для питного водопостачання, енергетики, продовольства.
3. Продуктивне та безпечне використання ресурсів: розвиток внутрішньої аквакультури, екотуризму, розумного водокористування в агросекторі.
4. Інтегроване управління річковими басейнами: поєднання екологічних, соціальних і економічних критеріїв.
5. Інноваційність: впровадження цифрового моніторингу, моделювання водних процесів, екосистемних платформ прийняття рішень.

Враховуючи зазначені аспекти вважаємо, що синя економіка суші – це інтегрована система сталого управління та використання внутрішніх вод суходолу (річок, озер, водосховищ і болотних масивів), що забезпечує екологічну рівновагу, водну безпеку та

соціально-економічний розвиток шляхом раціонального використання прісноводних ресурсів, збереження екосистемних функцій і впровадження інноваційних підходів до управління басейнами річок.

Це визначення розширює традиційну парадигму *Blue Economy*, доповнюючи її прісноводним, річково-озерним компонентом.

Висновки. Аналіз наукових джерел показує, що переважна більшість досліджень синьої економіки орієнтована на морські екосистеми, прибережні ресурси та пов'язані економічні сектори. Водночас внутрішні води суходолу залишаються частково відокремленими від загальної парадигми *Blue Economy*, що обмежує можливості інтеграції їхнього потенціалу в систему сталого розвитку.

Запропонована теоретична модель синьої економіки суші розширює усталені підходи та створює концептуальне підґрунтя для включення річкових і озерних екосистем у сферу синьої економіки. Це відкриває можливості для формування нової наукової рамки, яка спроможна забезпечити ефективне управління водними ресурсами, підтримання екологічної рівноваги та зміцнення водної безпеки.

1. Lee K.-H., Noh J., Lee, J., Khim, J. S. Blue economy and the total environment: Mapping the interface. *Environment International*, 2021. Vol. 157. Article 106796. <https://doi.org/10.1016/j.envint.2021.106796>
2. Martínez-Vázquez R. M., Milán-García J., de Pablo Valenciano J. Challenges of the Blue Economy: Evidence and research trends. *Environmental Sciences Europe*. 2021. Vol. 33. Article 61. <https://doi.org/10.1186/s12302-021-00502-1>
3. Elston J., Pinto H., Nogueira, C. Tides of change for a sustainable Blue Economy: A systematic literature review of innovation in maritime activities. *Sustainability*. 2024. Vol. 16(24). Article 11141. <https://doi.org/10.3390/su162411141>
4. Schutter M. S., et al. Mapping flows of blue-economy-labelled finance. *One Earth*. 2024. Vol. 7(4). P. 372–388. <https://doi.org/10.1016/j.oneear.2024.02.012>
5. Abid, S. Advancing a sustainable blue economy through innovation. *Discover Sustainability*. 2025. <https://doi.org/10.1007/s43621-025-01465-6>
6. Gerou A. The transition to a sustainable blue economy explored: governance, SDGs and pathways. *Discover Sustainability*. 2025. <https://doi.org/10.1007/s43621-025-01953-9>
7. Alhowsai A. K. The Blue Economy in the Arabian Gulf: Trends, gaps, and pathways for sustainable coastal development. *Sustainability*. 2025. Vol. 17(19). Article 8809. <https://doi.org/10.3390/su17198809>
8. Vega-Muñoz A., Martín-López B., Ruiz-Flores C. Identifying the Blue Economy global epistemic community. *Water*. 2021. Vol. 13(22). Article 3234. <https://doi.org/10.3390/w13223234>
9. Ding Y., et al. A comprehensive index for assessing the sustainable blue economy: framework and application. *Marine Policy. Regional Environmental Journal*. 2024. Article, 2024. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2024.104XXX>
10. Lefilef A., et al. Navigating the nexus between blue economy and food systems: marine and freshwater perspectives. *Sustainable Food Systems. Regional Studies*, 2025. <https://doi.org/10.1007/s44187-025-00305-w>
11. Tickner D., et al. Addressing policy and business drivers of blue economy in freshwater systems. *Environmental Science & Policy*. 2025. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2025.01.0XX>
12. OECD / EU. The Blue Economy in Cities and Regions (OECD report). OECD Publishing. 2024. URL: https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/sites/default/files/oce/2024-08/bd929b7d-en.pdf?utm_source=chatgpt.com
13. Blue economy and cities. United Nations Human Settlements Programme 2018. URL: <https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/04/un-habitat-background-paper-on-blue-economy-and-cities.pdf>

Радько В.М.

к.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки та цифрового бізнесу
Державний університет економіки і технологій, м. Кривий Ріг, Україна

Касьян Т.К.

здобувачка спеціальності D1 Облік і оподаткування
Державний університет економіки та технологій, м. Кривий Ріг, Україна

СТАЛІЙ РОЗВИТОК ТА ЕКОНОМІКА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ: РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ІНСТИТУЦІЙНІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У ХХІ столітті питання збереження довкілля та ефективного управління природними ресурсами набула особливої актуальності в контексті зростання екологічних ризиків, виснаження ресурсної бази та кліматичних змін. Для України ці виклики посилюються